

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№9

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 795 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Postdan xaridgacha: influenser va ilg'or veb-ilova (PWA – progressive web app)ning chakana sotuvga real ta'siri	14
Abdulaziz Madjidov	
Ta'lim xizmatlari bozori samaradorligini oshirishda ta'lim klasterlarining roli	22
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Korxona raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati.....	29
Xidirov Sherzod Olimovich	
O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni institutsionallashtirish: NFIS, Finlit.uz va ta'lim islohotlari	34
Irgashev Anvar Farxodovich	
Moslashuvchan menejment tizimlarini yashil iqtisodiyotga integratsiyalash tasnifi	39
Umarov Bexzod Batirovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	43
Sheraliev Axror Sodiqovich	
O'zbekiston Respublikasida moliyaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning tendensiyalari, undan samarali foydalanish imkoniyatlari va konseptual jihatlarini	48
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
Metallurgiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish chet el tajribasi	54
Abdullayeva Matluba Nematovna	
Исследование связи между восприятием изменения климата и внедрением устойчивых методов ведения сельского хозяйства в Узбекистане	59
Светлана Ражабова, Бахром Миркасимов	
Surxondaryo viloyati qishloq xo'jalik tarmog'ini barqaror rivojlantirishni iqtisodiy-ekologik modellari	68
Abdug'aniyev Otabek Allajonovich, Xo'jamqulov Bekzod Turdaliyevich	
Milliy iqtisodiyotda real sektor salmog'i va uning o'zgarish tendensiyalari	75
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Isroilova Muhabbat Rustamjon qizi	
Qo'shilgan qiymatni soliqqa tortish uslubiyoti: xususiyatlari, vazifalari va muammolari	89
Xaitov Shuxrat Sharipboyevich	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....	94
Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna	
Transport tizimining rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishining asosi sifatida	98
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini aniqlashda zamonaviy usullar va ularning samaradorligi.....	105
Marufhanov Davron Xasanovich	
Современные методы управления на железнодорожном транспорте в процессе трансформации системы.....	109
Кушакова Мамура Наримановна	
Финансовые механизмы и модели менеджмента в развитии устойчивой экономики транспортных компаний	115
Шарапова Гулчехра Рустамовна	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish va baholashning innovatsion yondashuvlari	120
Maxkamova Zuhra Tursunpulotovna	
Audit ishi sifati darajasini oshirish yo'nalishlari.....	124
Qushmatov Otaxon Qurbonaliyevich	

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	131
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Ko'chmas mulk qiymatini baholash va uning ekonometrik tahlili	135
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
Современные тенденции и вызовы бюджетно-макроэкономической политики в Узбекистане	142
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
Intellectual mulkda iqtisodiy mohiyat, mazmun hamda huquqiy jihat uyg'unligi	148
N.D.Maxmudova	
Axborot texnologiyalari asosida ta'limda loyiha boshqaruvida sun'iy intellekt va mashinali o'qitish imkoniyatlari	152
Xodjiyeva Durdona Abdurasolovna	
Концепция "Зеленого учета" и его значение для экономического развития.....	157
Умарова Зулайхо Турсуновна	
Iqtisodiyotning asosiy tarmoq va sohalariga kiritilgan investitsiyalarning joriy holati tahlili	166
Ismailova Kutlibeka Ulug'bek qizi	
O'zbekistonda yoshlar tashkiloti faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish bosqichlari	172
Usmonov Adxamjon A'zamjonovich	
O'zbekiston Respublikasi maxsus iqtisodiy zonalar investitsion holatini hududlar kesimida tahlili.....	178
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	
Kichik biznes va o'rta biznesni rivojlantirish orqali aholi farovonligini ta'minlash.....	184
Ahmedov Oybek Turgunpulatovich, Nurqulov Nurbek Sirojiddin o'g'li	
Fiskal siyosat instrumentlari orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va legallashtirish metodologiyasi.....	189
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Fond bozorida savdo strategiyasi va uni amalga oshirishga yo'nalishlari.....	192
Soliev Istam Ixtiyorovich	
Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning asosiy tamoyillari	197
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi: Tajriba va istiqbollar.....	202
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
Iqtisodiyotning real sektorida investitsion loyihalarni moliyalashtirish amaliyoti.....	209
Qosimova Lola Sultanovna	
Sanoat mahsulotlari eksportida logistika zanjirining uzluksizligini ta'minlash: nazariy asoslar va amaliy yondashuvlar.....	217
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
Soliq ma'murchiligiga zamonaviy texnologiyalarini joriy etish orqali qo'shilgan qiymat soliq ma'murchiligi bazasini kengaytirish yo'llari	222
Raxmonqulov Umidjon Rustam o'g'li	
Инновационные подходы к созданию проблемно-ориентированной системы прогнозирования, оптимизации и управления отраслями региональной экономики (жилищное строительство)	231
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
Tovar-moddiy resurslar harakati samaradorligini oshirishda UZEX faoliyatining joriy holatini baholash.....	238
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Mamatkulov Farrux Gulomjon o'gli	
Sog'liqni saqlash tizimida tadbirkorlik faoliyatining turlari	244
Solikhova Dildora Alisher qizi	

“O‘ztemiryo‘lyo‘lovchi” ajning asisii faoliyatini samaradorligini oshirishda autsorsing xizmatini joriy etish strategik asoslari	250
Kaxarova Nilufar Yerkinjonovna	
Mintaqani kompleks rivojlantirishning metodologik asoslari va ustuvor yo‘nalishlari.....	256
Jumayeva Zulfiya Qayumovna	
Sog‘liqni saqlash tashkilotarida xarajatlar samaradorligini ta‘minlash masalalari	260
Raximova Maftuna Axmadjon qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida sof foydani taqsimlash bilan bog‘liq bo‘lgan soliq solish masalalari	264
Suyunov Otabek Shuxrat o‘g‘li	
O‘zbekiston qonunchiligida raqamli transformatsiya jarayonida elektron to‘lov kartalarini soxtalashtirishni jinoyatlashtirish	276
Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi	
Mamlakatimizda intellektual xizmatlar bozorini rivojlantirish masalalari.....	281
Miyassarov Davron Abdurashid o‘g‘li	
Validation of the dutch eating behaviour questionnaire (DEBQ) in a sample of uzbek women.....	285
Khursana Usmanova, Dr Muhammad Bilal, Dilafuz Qo‘chqorova	
Iqtisodiy xavfsizlik tizimlarini o‘ziga xos jihatlari	295
Nabiyev Bexzod Shavkatovich, Bayboboeva Firuza Nabijonovna	
Davlat qarz siyosatini optimallashtirishda islomiy moliya instrumentlarining qo‘llanish imkoniyatlarini kengaytirish yo‘nalishlari	299
Tilabov Nasrulla Tashmurotovich	
Роль институциональных структур фондового рынка в обеспечении финансовой стабильности.....	305
Камилова Севара Анваровна	
The Impact of Digitalization on the Management System in the Entrepreneurial Environment of Uzbekistan.....	309
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
China’s Investment Strategy in Uzbekistan: Sectoral Trends and Strategic Implications (2013–2024).....	313
Maftuna Nuriddinova	
Qo‘shilgan qiymat solig‘i tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati	319
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
Raqamli boshqaruvning afzalliklari va uni rivojlantirish istiqbollari	324
Xolbayeva Marg‘uba Qazoqboyevna	
Korporativ boshqaruvning nazariy asoslari: O‘zbekistonda qo‘llanish imkoniyatlari.....	328
Jumayeva Guzall Sherxon qizi	
Audit organizations in Uzbekistan	332
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	
Xorijiy investitsiyalarning turlari va xususiyatlari	337
Gofurov Doston Boxromovich	
Mahalliy budjet mablag‘larining samaradorligini oshirishda auditning o‘rni.....	341
Primova Shaxnoza Komiljonovna	
Модели управления государственными финансами в зарубежных странах.....	345
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
O‘zbekistonning sirkulyar iqtisodiyotga o‘tishi: yashil o‘sish indikatorlari tahlili	352
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Innovation management in the education system: practical challenges, international experience, and effective strategies based on the example of Uzbekistan.....	356
Imomov Inomiddin Abdulxamidovich, Egamberdiyev Farxod Botirovich	
Трансформация энергетического комплекса Узбекистана: текущее состояние и перспективы развития	363
Хмель Е.В., Мирджалилова Д.Ш., Дерюгина Е.А., Лозовская Н.А.	

Improving the efficiency of personnel management and optimizing labor costs in Sam Glass LLC.....	368
Musayeva Shoira Azimovna, Agzamov Avazkhon Talgatovich	
Interactive design and museum management: enhancing guided tours through IOT and virtual solutions.....	374
Ibrokhimova Aziza Abbasovna	
Hududlar investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	379
Imomova Kamola Novfal qizi	
"Innovatsion usulda baliq yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari (Sirdaryo tumani misolida)"	385
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	
Bank filial tarmoqlari samaradorligini baholashning xorijiy tajribasi va undan O'zbekiston banklari amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	392
Xoshimov Og'abek Nizomjon o'g'li	
Zamonaviy iqtisodiyotda davlat xaridlarinin elektron savdolarining o'rni	398
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Реализация концепции развития рынка зеленой экономики в сфере экономической безопасности Республики Узбекистан.....	401
Юнусова Римма Рахманбердиевна	
Tijorat banklaridan "foyda" solig'ini undirishning bugungi holati.....	408
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
O'zbekiston oziq-ovqat sanoatini iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari	415
Abasova Gulirano Rahmatullo qizi	
Xorijiy tajribalar asosida ekologik tadbirkorlikning innovatsion va investitsion yo'nalishlarini tashkil etish	419
Turg'unova Tursunoy Maratovna	
Sanoat korxonalari jozibadorligini oshirishda marketing strategiyasini amalga oshirish xususiyatlari	424
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Turizm sohasida investitsion faoliyat: nazariy asoslar va amaliy yo'nalishlar.....	428
Ergashev Durdonaxon Aziz qizi	
Qashqadaryo viloyatida barqaror turizmning rivojlanish tendensiyalari va mavjud muammolar tahlili.....	432
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investitsion resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar.....	436
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Xususiyy banklar faoliyatini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning moliya bozoriga ta'siri	441
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Mehnat resurslari tushunchasi, tarkibi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....	447
Kobilova Zebo Bobokulovna	
Xorijiy davlatlar tajribasida moliyaviy siyosatning makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli.....	453
Jabborova Dilafruz	
The impact of exchange rate policy on the financial-monetary system and economic growth.....	459
Raxmanova Laylo Baxodirovna	
Современные вызовы и модельные подходы к обеспечению конкурентоспособности банковской системы Узбекистана.....	464
Юлдашева С.Ш.	
Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishda soliq mexanizmidan samarali foydalanish yo'llari	470
Ishimova Mohinur Absalomovna	
Innovative pathways for advancing sustainable tourism in Uzbekistan.....	477
Feruz Karimov	

Tijorat banklarida biznes subyektlari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yo'llari.....	482
Mirpulatova Luiza Mansurovna	
O'zbekistonda sanoat zonalarining rivojlanish bosqichlari va huquqiy-me'yoriy asoslari	488
Vafoyev Akmal Ikromovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanishda Germaniya tajribasi	493
Pardayeva Maftuna Ulug'bek qizi	
Korxonalar moliyaviy faoliyati bo'yicha auditorlik risklarini xalqaro standartlar asosida baholash	497
Shirinov Uchqun Abduxalilovich, Abduxalil-zoda Ra'no Muzaffar qizi	
Ishlab chiqarish xarajatlarining tarkibi va ularni pasaytirish usullari	501
Sodiqov Mirahror Abbos o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda mahalliy budjetlarning ahamiyati.....	509
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
The role of small business enterprises in enhancing the well-being of the population in Uzbekistan	513
Djalilova Shaxlo Ismoiljon kizi	
O'zbekistonda IPOlarni tashkil etish jarayonlari tahlili	518
Alikulov Azamat Tuygunovich	
Kichik sanoat zonalarini faoliyatining iqtisodiy-statistik tahlili (Surxondaryo viloyati misolida).....	522
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Hududlarning innovatsion turistik salohiyatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	528
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
Integrating circular economy principles in marketing and operations of grape export companies for green transition.....	534
Usmonova Diyora Mahmud kizi	
Foreign experiences of improving the quality of services in the field of tourism.....	541
Raxmonov Siyovush Turob ugli	
Z avlodining iste'dodli vakillari uchun raqobat: davlat boshqaruvi sektorining maqsadga yo'naltirilgan raqamli avlodni jalb etish strategiyalari.....	546
Nosirova Shaxzoda Bohodir qizi	
O'zbekiston Respublikasida uglerod solig'ini joriy etish orqali soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish va yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirish imkoniyatlari: ekologik, iqtisodiy va institutsional yondashuv	560
Jo'rayev Ahmad Saitnazar o'g'li	
Tijorat banklari reytingiga ta'sir qiluvchi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar tahlili.....	566
Karabayev Nodir Abduhamidovich	
Budjet tashkilotlarida tuziladigan moliyaviy hisobotlarning ahamiyati.....	578
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	582
Хусейнов Рахим Али оглы	
Zamonaviy HR texnologiyalarining korxonalar samaradorligiga ta'siri: "O'zbekiston temir yo'llari" AJ tajribasi.....	589
Xursanova Gulshan Ravshan qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion menejment strategiyalarining samaradorligini oshirish yo'llari	593
Pulatova Dildora Abdushukurovna	
Oliy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning bugungi kunda o'rni va ahamiyati.....	600
Xolmirzayeva Gulruxsor Maxammetovna	
Интеграция информационно-коммуникационных технологий в зеленую экономику: цифровые технологии для устойчивого развития.....	604
Бозорова Ирина Жуманазаровна	

Xorijiy mamlakatlarda tadbirkorlik subyektlari tomonidan mahalliyashtirish asosida mahsulot ishlab chiqarishning o'ziga xos jihatlari	608
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Цифровизация зеленой экономики: синергия технологий для устойчивого будущего	616
Мухамадиева Кибриё Баходировна, Умарова Надира Рахмановна, Шарипова Зулфия Шокиржоновна, Эшпулатова Хусния Мирғолиб кизи	
O'zbekistonda to'qimachilik mahsulotlari bozori va rivojlanishi	621
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
Samarqand viloyatida tikuv-to'qimachilik sanoatining rivojlanish holati va ishlab chiqarish hajmining prognozi.....	629
Ikramova Taxmina Latifovna	
Повышение эффективности управления рисками в проектах государственно-частного партнерства в сфере услуг	639
Айтбаева Гульзада Куанышбаевна	
Surxondaryo viloyati iqtisodiy o'sish darajalarini ekonometrik modellashtrish	645
Pardayeva Ma'rifat Muzaffarovna	
Зарубежный опыт развития экономики ресурсно-сырьевых регионов: модели диверсификации и возможности адаптации.....	654
Севара Кахрамоновна Хакбердиева	
Xizmat ko'rsatish sohasida raqobatbardoshlikni oshirishning ahamiyati	658
Abduvoxidova Mohinur Akmalovna	
O'zbekiston sug'urta bozorida esg va yashil moliya instrumentlaridan foydalanish holati va imkoniyatlari.....	662
Zoyirov Laziz Subxonovich	
Xorazm viloyatida transport xizmatlari ko'rsatishning amaldagi holati tahlili va uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	668
Sharipova Bibijon Baxtiyorovna	
Ulgurji savdo qoidalari va chakana savdodan farqli tomonlari	678
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Xalqaro integratsiya jarayonlarida raqamli iqtisodiyotning o'rni.....	684
Zaripov Xurshid Zakir o'g'li	
Mahalliy budjetlar daromadlari va xarajatlarining hozirgi holati	690
Himmatov Abdisamat Xalilovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholining moliyaviy madaniyatini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	696
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
Цели устойчивого развития и роль цифровых платформ в сфере трудовой миграции	702
Газиёва Сулхия Саидмашрафовна	
Onlayn savdo maydonchalarida mijoz sodiqligini shakllantirishda marketing strategiyalarining o'rni	706
Baxromov Xudoyor Xabibullo o'g'li	
Методологические основы оценки эффективности «зеленых» технологий в строительном секторе.....	710
Тожиева Дилфуза Бабамуратовна	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlar auditi masalalarini rivojlantirish.....	715
Mahmudov Saidjamol Kadirjanovich	
O'zbekiston Respublikasi soliq ma'murchiligini takomillashtirish jarayonlari	722
Mahmudova Sevara Rahmat qizi, Almardonov Muxammadali Ibragimovich	
Improving the efficiency of modern housing fund management system	726
D.A. Berdiyeva, Aminova Naima Umar qizi	
Kichik va o'rta biznes subyektlari eksport salohiyatini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	731
Abduqahhorov Azizbek Abdullo o'g'li	

From Science to Business: How Universities Stimulate Innovation.....	735
A. Bobozhonov, A.M. Shatre, V. Kirilova Vladimirova, R.Kh. Karlibaeva	
Tashkilotlarda risklarni boshqarish strategiyalarining samaradorligini baholash: nazariy va amaliy yondashuvlar	740
Husanova Dilnura Mamrajab qizi	
Turli mulkchilik shakllaridagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining ekologik auditining nazariy jihatlarini	744
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
Sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirish omillari.....	749
Ne'matullayev Abdurasulxon Ximaydulla o'g'li	
Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida innovatsion korxonalar boshqaruvi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi amal qilish xususiyatlari	755
Naimov Azamat Xikmatovich	
Mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalalar faoliyatini rivojlantirish.....	758
Qurbanov Javlonbek Jurabekovich, Shuxratov Azizbek A'zamjon o'g'li	
Quritilgan organik mevalar eksportini rivojlantirishda yashil marketing strategiyalaridan foydalanish.....	764
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari.....	769
Ernazarov Gulam Bekbayevich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsion faoliyatni baholash va rivojlantirish mexanizmlari.....	774
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	
Barqaror rivojlanish va korxonalarda barqarorlikni ta'minlash zaruriyati.....	780
Yakubova Dilfuza	
Yashil iqtisodiyot sharoitlarida barqaror rivojlanish, yashil texnologiyalar va ekologik menejmentning o'rni	785
Dilmurodov Abbas Anvar o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasi faoliyatini davlat tomonidan muvofiqlashtirish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish	788
Tuxtamishev Shodimurod Qurbanboyevich	

QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich

Toshkent davlat iqtisodiyot

universiteti v.b. dotsenti

E-mail: tuxtamishev@mail.ru

ORCID:0009-0000-8968-539X

Annotatsiya: Agrosanoat majmuasi sohaslarida amalga oshirilayotgan tadbirlar doirasida barcha qishloq tumanlari, hududlar va Respublika miqyosida soha boshqaruv tuzilmalarini qayta ko'rib chiqish va takomillashtirish zarur. Chunki, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qabul qilish va qayta ishlash majmualarini rivojlantirilishi nafaqat qishloq xo'jaligi ekinlari tarkibini qayta ko'rib chiqish va qishloq xududlari bo'yicha ilmiy amaliy jihatdan asoslangan holda joylashtirish, infratuzilma sub'ektlari talabiga muvofiq doimiy ravishda raqobatbardosh va sifatli mahsulotlarni ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish, ular bilan kooperatsiya asosida iqtisodiy va huquqiy munosabatlarni o'rnatgan holda faoliyatni rivojlantirish, balki qishloq xo'jaligi sohasini zamonaviy innovatsion va funksional boshqaruv tuzilmalarini hamda zamon talablariga muvofiq takomillashtirishni dolzarb vazifa sifatida yuzaga chiqadi.

Kalit so'zlar: agrosanoat, qishloq xo'jaligi, boshqaruv, tuzilma, kooperatsiya, innovatsion, muvofiqlashtirish, boshqaruv mexanizmlari, takomillashtirish.

Abstract: Within the framework of the activities carried out in the agro-industrial complex, it is necessary to review and improve the management structures of the sector in all rural districts, regions and the republic as a whole. Because the development of agricultural product reception and processing complexes is not only a matter of reviewing the composition of agricultural crops and their placement in rural areas on a scientifically and practically grounded basis, establishing production of constantly competitive and high-quality products in accordance with the requirements of infrastructure entities, developing activities based on the establishment of economic and legal relations with them on the basis of cooperation, but also of improving the agricultural sector in accordance with modern innovative and functional management structures and requirements of the time.

Key words: agro-industry, agriculture, management, structure, cooperation, innovation, coordination, management mechanisms, improvement.

Аннотация: В рамках проводимых мероприятий в агропромышленном комплексе необходимо пересмотреть и усовершенствовать структуры управления отраслью во всех сельских округах, районах и республике в целом. Развитие комплексов по приему и переработке сельскохозяйственной продукции – это не только научно и практически обоснованный пересмотр состава сельскохозяйственных культур и их размещение на селе, налаживание производства постоянно конкурентоспособной и высококачественной продукции в соответствии с требованиями субъектов инфраструктуры, развитие деятельности, основанной на установлении с ними экономико-правовых отношений на основе кооперации, но и совершенствование аграрного сектора в соответствии с современными инновационными и функциональными структурами управления и требованиями времени.

Ключевые слова: агропромышленность, сельское хозяйство, управление, структура, сотрудничество, инновации, координация, механизмы управления, совершенствование.

KIRISH

Respublikada so'nggi besh yilda qishloq xo'jaligida amalga oshirilayotgan chuqur iqtisodiy islohotlar o'zining ko'lami, sifati va yo'nalishlari bilan oldingi davrlardagi islohotlardan tubdan farq qilmoqda. Natijada, oxirgi yillarda boshqaruv tizimiga ko'proq bozor mexanizmlarini joriy etish maqsadida qishloq xo'jaligi sohasiga taalluqli vazirlik va idoralarning maqomi, vazifasi, funksiyalari va tuzilmalari, ularning hududiy va tuman darajasidagi vertikal bo'linmalari, ularga tegishli jamg'armalar hamda tashkilotlari faoliyati tubdan o'zgartirilmoqda. Mamlakatimizda birinchi navbatda iqtisodiy, huquqiy yoki moliyaviy munosabatlarda turli muammolar mavjud bo'lgan qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchi xo'jalik subyektlarining turli uyushmalarini tashkil qilish maqsadga muvofiq. Masalan, respublikamizda juda katta yer maydonlarida yetishtirilayotgan mahsulotlar, jumladan paxta, va boshqaliq don mahsulotlarini yetishtiruvchi xo'jalik subyektlarini birlashtiruvchi uyushmalarni tashkil qilishni rag'batlantirish zarur deb, o'ylaymiz. Chunki, bu mahsulotlarni yetishtiruvchi fermer xo'jaliklari odida shunday turli muammolar mavjudki, (ekinlarni joylashtirish, texnika xizmati, moliyalashtirish, ta'minat, parvarishlash, yig'ishtirib olish, v aboshqalar) ularni iijobiy hal qilinishida davlat tarmoq vazirliklari va idoralari bilan birgalikda ushbu uyushmalarning fikr-mulohazalari, taklif va tavsiyalari ham juda muhim rol o'ynaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Qishloq xo'jaligi boshqaruv tuzilmasini takomillashtirish, unda funksional innovatsion vazifalarni joriy qilish asosida soha tarmoqlarini boshqarish, muvofiqlashtirish, va boshqa shu kabi dolzarb muammolari bo'yicha xorijiy olimlardan A. Fayol¹, F. Teylor², K. Styuart³, va boshqalarning ilmiy ishlarida o'z ifodasini topgan.

Bundan tashqari bir qator MDH mamlakatlari agrar iqtisodchi olimlaridan V.G. Afanasiev, L.B. Itelson, O.V. Kozlova, Y. Zavadsikiy, N.S. Sunsov⁴ va boshqalarning ilmiy ishlarida qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish, innovatsion tizimni shakllantirish masalalariga e'tibor qaratilgan.

Shuningdek respublikamiz iqtisodchi olimlari O'. Umurzakov, T. Farmonov, U. Nigmatjonov, Q. Choriyev, N. Xushmatov⁵ va boshqalarning ilmiy ishlarida qishloq xo'jaligiga boshqarishning innovatsion uslublarini joriy etishning u yoki bu jihatlari bo'yicha ilmiy izlanishlar olib barishgan.

Ayniqsa, so'nggi ikki yil ichida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoev va O'zbekiston Respublikasi Hukumati tomonidan qishloq xo'jaligi sohasini boshqaruv tuzilmasini takomillashtirish, soha vazirligi va unga bog'liq idoralarda ham institutsional islohotlarni uyg'unlashgan holda amalga oshirish borasida Farmonlar va qarorlar, qabul qilinib, ular asosida tizimli va maqsadli yo'l xaritalari, dasturlar va chora tadbirlar tasdiqlandi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Rivojlangan mamlakatlarning qishloq xo'jaligi sohasidagi olimlar tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar natijasiga ko'ra, qishloq xo'jaligi sohasini boshqaruv tizimidagi tashkilotlarda mehnat qilayotgan mutaxassis xodimlarning salohiyati bilan ulardan samarali foydalanish darajasida o'rtasida katta tafovut mavjud, jumladan, qishloq xo'jaligida mahsulot ishlab chiqarish mavsumiy xarakterda ekanligi, har bir turdagi mahsulotlarni ishlab chiqarish qisqa suddatli davrlarga to'g'ri kelishi, qishloq xo'jaligida yetishtirilayotgan ekin turlari (chorva mollari), ulardan olingan mahsulot miqdori (hosil), olingan daromad vaxo'jaliklarning moliyaviy va yalpi ichki va tashqi omillarga bog'liq bo'lib, u doimo turdi darajada bo'lishi ham ko'p hallarda ulkan va ta'sirchan oml siatida boshqaruvchi tomonidan mutaxassis – xodimlarni samarali boshqarishda turlicha ta'sir ko'rsatadi.

Ma'lumki, qishloq xo'jaligida mehnat qilayotgan ishchi – xodimlarning daromadlarini oshirishda mavjud iqtisodiy, ijtimoiy va demografik mummolar muayyan murakkab vaziyatlarni keltirib chiqarmoqda. Mamlakatimizning qishloq xo'jaligi sohasida islohotlarni amalga oshirish, sohani barqaror rivojlantirish tadbirlari amalda mehnat bozorida tegishli yo'nalishlar bo'yia mutaxassis xodimlar taqsimoti talab va ehtiyojini hisobga olinmasida, miqdoriy jihatdan nomutanosib holatlar yuz berayotgan sharoitda sodir bo'lmoqda.

1 Upravlenie – eto nauka i iskusstvo / A. Fayol, G. Emerson, F. Teylor i dr. – M: Respublika, 1992. – 298s.

2 Frederik Teylor, Printsipy nauchnogo menedjmenta, sitiruetsya po Sb.: Teoriya upravleniya. Menedjment v 3-x chastyax, chast' 2, Minsk, GIUST BGU, 2007 g., s.167-169.

3 Krayner Styuart. Klyuchevye idei menedjmenta: per s angl. M.: INFRA-M, 2002. XVIII S. 347, Afanas'ev Viktor Grigorievich Chelovek v upravlenii obshchestvom 1977g 384s, Kuznesov Igor' Nikolaevich, Kozlova Olimpiada Vasil'evna Nauchnye osnovy upravleniya proizvodstvom 1970g 288s

4 Sunsov N.S. Nauchno-pedagogicheskie osnovy upravleniya obshchobrazovatel'noy shkoly: Avtoref. dis. ... d-ra psd. nauk: 13.00.01. - M., 1981. - 32 s 2 Upravliniya sil'skokogospodarskim virobnistvom u sistemi APK: pidruchnik / Y.S. Zavads'kiy. – K.: Visha shkola, 1992. – 367 s.

5 Choriyev Q.A. Qishloq xo'jaligida innovatsiyalar joriy qilish tizimini shakllantirish va rag'batlantirish istiqbollari (uslubiy tavsiyalar). - Toshkent, 2014. - 10 b.; Xushmatov N., Fayzullaeva T. Qishloq xo'jaligiga xizmat ko'rsatish tarmoqlari va fermer xo'jaliklarini rivojlantirish asoslari // Ekonomika i klass sobstvennikov. – Toshkent, 2004. - №1. – 46 b.

TAHLIL VA NATIJALAR

Respublika, hududlar va tuman darajasida boshqaruv tuzilmalarini tashkil qilinishi iqtisodiyotning boshqa sohalaridan keskin farq qiladi. Bunga eng avvalo:

- xo'jaligi yuritilishi keng maydonlarda olib borilishi;
- yil davomida, ya'ni yilning har kunida, kechayu – kunduz qishloq xo'jaligi sohasida mehnat qilinishi zarurligi;
- qishloq xo'jaligi sohasidagi mutaxassis xodimlar doimo qishloq xo'jaligi ekinlari va chorva mollari, ya'ni tirik oranizmlar (o'simlik, tuproq, chorva mollari va boshqalar) bilan doimiy e'tiborda bo'lishi;
- o'simliklar va chorva mollari parvarish qilish har doim va har vaqt qat'iy ravishda aniq belgilangan vaqtlarda amalga oshirilishini talab etishi;
- yetishtiriladigan hosilni yig'ishtirib olish, saqlash, tashish, tayyorlash bilan bog'liq tadbirlar qisqa vaqtda tartib bilan amalga oshirilishini;
- o'simliklar chorva mollari kasalliklari, hasharotlar va boshqa zararkunandalarga qarshi doimiy kurash olib boishning zarurligi va boshqa holatlar bu sohada mehnat qilayotgan oddiy mutaxassis xodim bilan bir vaqta boshqaruv tuzilmasining rahbar xodimlaridan katta ma'suliyat va qattiq mehnat qilinishi talab qilinadi.

Mazkur maqolamizda ta'kidlaganimizdek, qishloq xo'jaligi sohasi iqtisodiyotining qiyin va murakkab sohalaridan biri hisoblanadi. Qishloq xo'jaligi sohasida ishlab chiqarish barqarorligini ta'minlash tabiat inijliklari, tabiiy resurslar (suv va yer) foydalanadigan infratuzilma xizmati ko'rsatish – mexanizatsiya, kimyo, yeqilg'i va boshqa shu kabi sohalar bilan bog'liqligi sababli rahbar – mutaxassis kadrlardan doimo o'z vazifalariga ma'suliyat va talabchanlik bilan yondashishlarini talab etadi.

Ushbu holatni xisobga olib, Respublikamiz rahbariyati va hukumati tomonidan qishloq xo'jaligi sohasini boshqaruv tizimini malakali kadrlar bilan ta'minlash, Respublika vazirlik va idoralarning rahbarlari va o'rta bo'g'in bo'limlari rahbarlari – mutaxassis kadrlarini tayyorlash, kadrlar zaxirasini yaratish, ularining malakasini oshirish, umuman soha tarmoqlari bo'yicha mahsus rahbar mutaxassis kadrlarni tayyorlash masalasi doimiy nazoratga olingan.

Umumiy holatda shuni ta'kidlash zarurki, istiqbolda qishloq xo'jaligi sohasida funksional va innovatsion boshqaruv tizimini shakllantirish uchun quyidagi tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

1. Respublika darajasida qishloq xo'jaligi sohasini boshqaruv tizimidagi vazirlik va idoralarda ilmiy muassalar va oliy o'quv yurtlarida ilg'or zamonaviy texnologiyalarni yaratilishi va joriy qilinishi borasida faoliyatini muvofiqlashtiruvchi jamoatchilik asosida kengashni tashkil qilish (resurstejamkor texnologiyalar va innovatsion ishlanmalarni buyurtmasi hamda ijrosini qabul qilish, ilmiy loyihalar va tadqiqot ishlari bo'yicha tajribalar almashish va boshqalar);

2. Qishloq xo'jaligi vazirligining Respublika, hududlar va tumanlar darajasidagi boshqarma hamda bo'limlarida funksional va innovatsion boshqaruv tizimini shakllantirishga mos tuzilmalar faoliyatini shakllantirish;

3. Vazirlik markaziy apparati, hududiy, boshqarmalar va tumanlar Qishloq xo'jaligi bo'limlari faoliyatida funksional va innovatsion boshqaruv tizimini shakllantirish asosida boshqaruv samaradorligini oshirish maqsadida malakali kadrlar (ilmiy va amaliy jihatlarini o'zlashtirgan), zamonaviy kommunikatsiya – aloqalarning moddiy – texnika vositalari (orgotexnika, mahalliy va halqaro aloqa tizimi), axborot ma'lumot almashinuvi va boshqa vositalar bilan ta'minlanishini o'z ichiga oladi.

Qishloq xo'jaligi sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarni jadallashtirish va izchil davom ettirish birinchi navbatda soha boshqaruv tizimini Respublika, hududlar va tumanlar darajasida maqbul tuzilmasini tashkil qilish tadbirlari islohotlar natijasida doimo takomillashtirilib borilmoqda.

Respublika hukumati tomonidan qishloq xo'jaligi sohasini modernizatsiyalash, ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash, istiqbolli rejalar va dasturlarni ishlab chiqish va rivojlantirish, qabul qilinadigan hukumatni qarorlari qabul qilinmoqda.

Bizning fikrimizcha, qishloq xo'jaligi sohasini Respublika va hududlar darajasida funksional va innovatsion boshqaruv tizimining huquqiy asoslari bo'lib:

1. O'zbekiston Respublikasining "Qishloq xo'jaligi to'g'risida" gi qonuni loyahasini ishlab chiqish;
2. O'zbekiston Respublikasining "Qishloq xo'jaligi kooperatsiya to'g'risida" gi qonun loyahasini ishlab chiqish;
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining "Qishloq xo'jaligi sohasini funksional boshqaruv mexanizmini takomillashtirish to'g'risida" gi qaror loyahasini ishlab chiqish;
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining "Qishloq xo'jaligi suv xo'jaligi vazirligining faoliyatni takomillashtirish va moddiy – texnik ta'minotini mustahkamlash to'g'risida" gi qarorni qabul qilish maqsadga muvofiq.

Ushbu qonunlar va huquqiy – me'yoriy hujjatlar soha boshqaruv oldida turgan vazifalar, majburiyatlar, boshqaruv tizimining tuzilmasi, davlat tomonidan soha boshqaruvini asalga oshirish tartibi, boshqaruv funksisi

va boshqa shu kabi asosiy masalalarga alohida e'tibor qaratilishi belgilangan. Ammo, shu bilan bir qatorda, qonunlarda sohani funksional boshqaruvini yo'lga qo'yish, asosiy Ustav va ichki tartiblarga muvofiq, soha vazirligi, hududiy boshqarmalar, tuman Qishloq xo'jaligi bo'limlari oldidagi funksional vazifalarni bajarilishiga ustuvor huquq va ma'suliyatni yuklatilishi ko'zda tutilishi zarur.

Davlat, tegishli vazirlik va idoralar tomonidan qishloq xo'jaligi sohasidagi vakolatlari, sohani tartibga solish, boshqarish, qo'llab – quvvatlash, shartnomaviy munosabatlar, moliyaviy munosabatlar, sug'urtalash, kreditlash va boshqa shu kabi tadbirlar bilan bir vaqtda mohani milliy va mahalliy boshqarish bo'g'inlarida funksional va innovatsion boshqaruvini shakllantirishning tashkiliy, iqtisodiy va huquqiy jihatlarini obyektiv zarurligi asosanib berilmoqda.

Sohani boshqaruv tuzilmalarida funksional va innovatsion boshqarishni shakllantirish va rivojlantirish eng avvalo:

- respublika, hududlar va tumanlar darajasida amalga oshiriladigan barcha tadbirlarni mutanosib ravishda taqsimlanishi;

- ularni boshqaruvning har bir bo'g'inida takrorlanishiga yo'l qo'ymasligi;

- har bir bo'g'inida bajariladigan tadbirlarni izchil hamda tizimli davom ettirilishi;

- boshqaruv tizimi faoliyatini muvofiqlashtirish imkoniyatini yaratilishi;

- har bir bo'g'inida belgilangan agrotexnologik tadbirlarni o'z muddatida sifatli bajarilishiga erishish;

- bajariladigan har bir jarayon ustidan tegishli bo'g'in boshqaruvi tomonidan doimiy monitoring olib borish imkoniyatini yaratilishi, ya'ni har bir bo'g'inida g'ar bir mutaxassis xodim o'ziga yuklatilgan vazifa va topshiriqlarni bajarilishga o'ta ma'suliyat va javobgarlikni his qilgan holda yondalishining huquqiy poydevorini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

- tadqiqot izlanishi jarayonida O'zbekiston Respublikasining "Qishloq xo'jaligi to'g'risida" gi qonunining soha barqaror rivojlantirishidagi o'rni va mohiyati asosanib berildi.

O'zbekiston Respublikasining "Qishloq xo'jaligida kooperatsiya munosabatlari to'g'risida"gi qonunni qabul qilinishi umumiy holatda nafaqat kooperatsiyaga a'zo xo'jalik sub'ektlari faoliyatini boshqarish va muvofiqlashtirishni takomillashirish, balki xo'jalik subyektlarining ixtisoslashganlik yo'nalishlari va sohasni hududiy boshqarish tuzilmasi faoliyatini yanada samarali yo'lga qo'yilishi sohasida ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. (1– jadval).

Qonun loyihasini tahlil qilish natijalariga ko'ra, agrosanoat majmuasida kooperatsiya munosabatlari bu qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish va iste'molchilarga tayyor mahsulot sifatida yetkazib berish asosida o'z daromadlarini ko'paytirishga qaratilgan mustaqil xo'jalik sub'ektlarining o'zaro kelishilgan va erkin holdagi birlashmasi bo'lib, ular o'zaro kooperatsiya jarayonini tashkil qiladi. Unda qatnashadigan har bir a'zo o'z qo'shgan hissasiga qarab daromad oladi.

Demak, huquqiy jihatdan kooperatsiya munosabatlariga a'zo xo'jaliklar faoliyatini hamkorlikda boshqarish, har bir a'zo – xo'jalik sub'ektlarining faoliyatini samarali yo'lga qo'yish maqsadida oqilona boshqaruv qarorlarini qabul qilishiga erishish, boshqaruv qarorlarini hamkorlikda, kelishuv va oshkorlik asosida qabul qilinishiga erishiladi.

1– jadval. O'zbekiston Respublikasining "Qishloq xo'jaligida kooperatsiya to'g'risida" gi qonunini sohaning boshqaruv tuzilmasini takomillashtirishdagi ahamiyati⁶

№	Mazmuni	Izoh
1.	Kooperativlarni tashkil qilish va faoliyat ko'rsatishni asosiy tamoyillari belgilanadi	Qishloq xo'jaligida kooperativ tashkilotlarni tashkil qilish va ular faoliyatini boshqarish, muvofiqlashtirishning asosiy tamoyillari hamda ustuvor yo'nalishlari bayon qilinadi.
2.	Qishloq xo'jaligida kooperativlarga a'zolik bo'lish tartibi tasdiqlandi	Qishloq xo'jaligi sohasidagi kooperativ tashkilotlarga a'zolaik va undan chiqishga qo'yiladigan talablar, ularning vazifalari, majburiyatlari, vakolatlari bayon qilinadi.
3.	Qishloq xo'jaligida kooperativlarni boshqaruv organlarini tashkil qilish tartibi belgilanadi	Qishloq xo'jaligi kooperativ tashkilotlarida boshqaruv organi: tuzilmasi, tarkibi, saylash va saylanish talablari tasdiqlanadi.
4.	Qishloq xo'jaligida kooperativ faoliyatining asoslari belgilanadi	Qishloq xo'jaligi kooperativ tashkilotlarini faoliyatlarini asosiy yo'nalishlari bayon qilinadi.

Qishloq xo'jaligida mehnat resurlarining miqdori hududlar bo'yicha tarixan shakllangan tabiiy – iqtisodiy sharoitlar, qishloq aholisining ko'payishi va u bilan boliq demografik holatning o'ziga xos xususiyatlariga bog'liq bo'lsa-da, u bevosia mahsulotni ishlab chiqarish hajmiga yoki miqdoriga bog'liq emas.

⁶ Muallif tomonidan ishlab chiqilgan

Sohada olib borilayotgan islohotlar natijasida, shuningdek amaldagi me'yolarga nisbatan ko'proq miqdorda dehqonlar (ishchilar) mehnat qilmoqda, miqdori amalda agrotexnik tadbirlar bo'yicha belgilangan tadbirlarni bajarish uchun zarur bo'lgan haqiqiy talabga nisbatan ham ko'proqni tashkil qiladi.

Respublikamizning qishloq hududlarida butun mamlakat aholisining 47 foiziga yaqin qismi istiqomat qiladi, qishloq aholisining o'rtacha bandlik darajasi oxirgi yillarda 90 foizni tashkil etadi. Natijada Respublikamizning shahar aholisiga nisbatan qishloq aholisi orasida ishsizlik darajasiga nisbatan yuqoriligi bilan xarakterlansa, doimiy ish joylarining yetishmasligi ham qishloq aholisini shaharlarga migratsiyasi faollashib borayotgani kuzatiladi.

Qishloq xo'jaligi sohasining ishlab chiqarish qismida band bo'lgan mutaxassis – xodimlar, shuningdek oddiy ishchilar sonining kamayib borishining asosiy sababi – bu oylik ish haqi miqdorini iqtisodiyotning boshqa sohalariga nisbatan moddiy rag'batlantirish va imtiyozlar ko'p hollarda qo'llanmasligi bilan asoslanadi.

Mamlakatimizning agrar sohasi va iqtisodiyotimizning boshqa sohalar o'rtasida ish haqi darajasining o'rtasidagi farq miqdori salkam 60-70 foizni tashkil qiladi.

Bugungi kunda iqtisodiyotning boshqa sohalaridagi korxona va tashkilotlarda ishchilar sonining qisqarishi, ayrim korxonalarni tugatilishi yoki mulkdorlarning o'zgarishi natijasida sohada ishchilar sonini keskin tushib ketishiga va boshqa kasb egalari qishloq xo'jaligiga kirib kelishga zamin yaratdi.

Ma'lumki, har yili qishloq hududlarida qishloq xo'jaligi o'quv muassasalarining bitiruvchilari sonining qisqarishi, kollej bitiruvchilarining juda kam qismi qishloq xo'jaligida mehnat qilish uchun qolayotganligi kuzatilmoqda. Albatta, yoshlar yoki qishloq xo'jaligining yuqorida ko'rsatib o'tilgan tarmoqlarida mehnat qilish qobiliyatiga ega bo'lgan ishchi xodimlarni boshqa sohalariga o'tib ishlashi birtomondan, qishloq xo'jaligi sohasi uchun samarali hisoblanadi. Ammo, ikkinchi tomondan, har qanday sharoitda ham qishloq xo'jaligi soha boshqaruvida, shuningdek qishloq xo'jaligi subyektlari sifatida fermer va shirkat xo'jaliklarida malakali va tajribali mutaxassis – xodimlar va ishchilar mehat qilishi zarur.

Yuqorida ta'kidlangan mazkur salbiy holatlar pirovard natijada ma'lum bir muddatdan keyin sohaga qishloq aholisining qishloq xo'jaligi sohasida ish yuritishini tushunmaydigan, yer bilan ishlay olmaydigan, dehqonchilik va chorvachilik tarmoqlari bo'yicha ma'lumotga ega bo'lmagan insonlar toifasini mehnat qilishga sabab bo'lishi mumkin.

Qishloq xo'jaligi sohasida boshqaruv tizimi o'z hududlaridagi qishloq xo'jaligi sohasida aholi mehnat bandiligini ta'minlash uchun birinchi navbatda mavjud ish joylarining tarkibi, rasmiy va norasmiy mehnat faoliyati bo'yicha band bo'lganlarining klassifikatsiyasini aniqlashtirish borasida ham ish olib borishlari talib etiladi. Bunda mavjud bandlikni tartibga solishda nafaqat yangi ish joylarini tashkil qilish va saqlash, balki qishloqda hususiy va kichik ishlab chiqarish shahobchalarining maqbul hamda muqobil faoliyat turlarini tashkil qilish, qishloq xo'jaligi va noqishloq xo'jalikda band bo'lganlarining (asosan fermer xo'jaliklari) mehnat faoliyatidan foydalanayotganlar maqomini belgilash ham dolzarb masala hisoblanadi.

Bu nafaqat bandlik va doimiy ishchi o'rinlarning samarali tuzilmasini shakllantirishga, balki tashkil qilinayotgan tarmoqlar faoliyatining har bir turi bo'yicha o'ziga hos xususiyatlarini hisobga olgan holda va iqtisodiy qo'llab – quvvatlash mexanizmlarini joriy qilish imkoniyatini yaratadi.

Qishloq aholisining turmush darajasi va ularning daromadlarini barqaror oshirish tadbirlari yaqin va uzoq muddatli istiqbolda qishloq hududlarida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tayyorlash, saqlash va qayta ishlash sohasini rivojlantirishni ta'minlashda muhim indikator bo'lib qolmoqda.

Turli mulkchilik shakllariga asoslangan qishloq xo'jalik ishlab chiqarishining samarali faoliyat ko'rsatishi uchun malakali, oliy va o'rta maxsus ma'lumotli kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash tizimi dolzarb masala hisoblanadi va bu tizim uzoq muddatli hamda maqsadli yo'naltirilgan bo'lishi lozim.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 23-oktabrdagi PF-5853-son "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020 — 2030-yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmoniga muvofiq oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligini ta'minlash va iste'mol ratsionini yaxshilash, talab etiladigan miqdordagi oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirishni nazarda tutuvchi oziq-ovqat xavfsizligi davlat siyosatini ishlab chiqish va joriy etish; shuningdek, qishloq xo'jaligida davlat boshqaruvi tuzilmasini restrukturalashtirish qilish va yanada rivojlantirishni nazarda tutuvchi boshqaruvning zamonaviy tizimlarini rivojlantirish masalalari dolzarb vazifalar sifatida belgilab berilgan.

Strategiyada qishloq xo'jaligi sohasida davlat boshqaruvining zamonaviy tizimlarini rivojlantirishning quyidagi asosiy yo'nalishlari belgilab berildi, jumladan:

- agrosanoat majmuidagi davlat organlarining funksiyalari asosan ishlab chiqarish jarayonlarini boshqarishga yo'naltirilgan va ularning ayrimlari xususiy sektorga o'tkazilishi mumkin;
- meva-sabzavotchilik va chorvachilik sohalarida sezilarli o'sish kuzatilishiga qaramasdan, xizmat ko'rsatish infratuzilmasi, moddiy resurslar ta'minoti hamda ilmiy-tadqiqot va ta'lim muassasalarining aksariyat qismi paxta xom-ashyosi va boshqoli don yetishtirishga mo'ljallangan;

- xalqaro standart va talablarga javob beradigan zamonaviy va sifatli xizmat ko'rsatish infratuzilmasining yetishmasligi sohadagi muammolarni yanada murakkablashtirmoqda. Bu birinchi navbatda oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi, veterinariya va fitosanitariya bilan bog'liq davlat xizmatlariga taalluqlidi;

- yangi bozorlarga chiqish uchun ishlab chiqaruvchilar va qayta ishlovchilarga sertifikatsiyalash va maslahat xizmatlarini ko'rsatuvchi xususiy sektorni rivojlantirish zarur.

- qishloq xo'jaligi vazirligini funksional baholash (Management Functional Assessment Model — MFAM) va uning natijalari bo'yicha yangi vakolat va faoliyat yo'nalishlarini belgilash maqsadida vazirlikning tuzilmasi va bo'linmalari faoliyatini qayta ko'rib chiqish;

- strategiyani amalga oshirishga mas'ul tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtirish maqsadida qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat sohasida davlat boshqaruvi tizimini isloh qilish;

- tarmoq vazirlik va idoralar faoliyatining samaradorligini baholash orqali rag'batlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish hamda boshqaruv xodimlarning strategik va loyiha boshqaruvidagi salohiyatini oshirish;

- tarmoqda qo'shimcha xizmatlarni ko'rsatish maqsadida davlat-xususiy sheriklik modelini rivojlantirish;

- sohaning manfaatdor tomonlari (davlat, xususiy va jamoat tashkilotlaridan iborat) forumini tashkil etish;

- qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat sohasini rivojlantirish bo'yicha Hukumat va hamkorlar (sohani qo'llab-quvvatlashga jalb etilgan barcha donorlar va xalqaro moliya institutlari) forumini tashkil etish.

2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi farmonda belgilangan dasturiy tadbirlar doirasida qishloq xo'jaligini kompleks rivojlantirish, qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish, sohada bozor munosabatlarini joriy etish, qayta ishlash va eksport infratuzilmasini rivojlantirish, agroxizmatlar tizimini hamda fermer va dehqonlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi.

Agrar sohani rivojlantirish, islohotlarni chuqurlashtirish, raqobatbardosh, bozor va eksportga yo'naltirilgan sifatli mahsulot ishlab chiqarishni oshirish, aholini sifatli oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash, eksport geografiasini kengaytirish, qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish, sohaga ilm-fan va innovatsiyalarni joriy etish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 23-oktabrdagi PF-5853-son Farmoni bilan "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020 -2030-yillarga mo'ljallangan strategiya"si qabul qilindi.

Mazkur Strategiyada sohani rivojlantirishning 9 ta ustuvor yo'nalishlari, qisqa va uzoq muddatli islohotlarni amalga oshirish belgilab berildi.

Strategiyada belgilangan vazifalar ijrosini tashkil etish hamda sohani boshqarishni tizimli muvofiqlashtirish maqsadida Qishloq xo'jaligi vazirligi tuzilmasi takomillashtirildi.

Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tegishli Farmon va qarorlari bilan Qishloq xo'jaligi vazirining qishloq xo'jaligida yer resurslaridan samarali foydalanish, qishloq xo'jaligi ekinlarini joylashtirish, yer monitoringini amalga oshirish hamda Oziq-ovqat sanoatini rivojlantirish bo'yicha hamda Qishloq xo'jaligi sohasiga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, sohani raqamli transformatsiya qilish hamda jadal raqamlashtirish va dasturiy mahsulotlarni joriy etish bo'yicha vazir o'rinbosarlari lavozimlari joriy etildi.

Vazirlik boshqaruv tuzilmasida Qishloq xo'jaligini 2020-2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasini amalga oshirish, Dorivor o'simliklar yetishtirish, Organik ishlab chiqarishni rivojlantirish, Strategik tahlil, statistika va raqamlashtirish, Qishloq xo'jaligi ekinlari va yerlarini monitoring qilish boshqarmalari hamda Oziq-ovqat sanoatini rivojlantirish bo'yicha bosh boshqarma tashkil etildi.

Strategiya doirasida 2019-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasining 7 ta Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 12 ta Farmon va 41 ta qarorlari hamda Hukumatning 33 ta qarorlari qabul qilinib, islohotlarning huquqiy asoslari yanada takomillashtirildi.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-martdagi PQ-4633-son "Paxtachilik sohasida bozor tamoyillarini keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi hamda PQ-4634-son "G'alla yetishtirish, xarid qilish va sotishga bozor tamoyillarini keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlari bilan davlat buyurtmasi asosida paxta xom ashyosi va boshqaliq don yetishtirish, paxta xomashyosiga davlat tomonidan narx belgilash amaliyoti bekor qilindi.

Sohada agroxizmatlar tizimi faoliyatini muvofiqlashtirish va tubdan takomillashtirish, "fan – ta'lim - ishlab chiqarish" zanjirining integratsiyasini ta'minlash, qishloq xo'jaligida qulay agrobiznes muhitini va yuqori qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish, ilmiy-tadqiqot muassasalarining faoliyatini tubdan isloh qilish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 3-fevraldagi gi PF-6159-sonli Farmoni hamda 2021 yil 3-fevraldagi PQ-4975-sonli qarori bilan Qishloq xo'jaligida ta'lim, ilm-fan, ishlab chiqarish hamda agroxizmatlar ko'rsatishning uzviy tizimini o'zaro bog'laydigan Qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalar milliy markazi hamda "Qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalar (AKIS)" Agroxizmatlar markazlari tashkil etildi.

AKIS markazlarida 100 dan ortiq agroxizmatlar ko'rsatiladi hamda "daladan iste'molgacha" tamoyili asosida xalqaro sifat standarti va sertifikatlari joriy etilmoqda.

Bugungi kunga kelib, respublikada qariyb 1,5 mln gektar maydonda jami 456 ta agroklastlar va kooperatsiyalar shundan, 97 ta paxta-to'qimachilik, 64 ta g'allachilik, 152 ta meva-sabzavotchilik, 33 ta sholichilik, 5 ta dorivor o'simliklarni yetishtiruvchi klasterlar hamda 94 ta meva-sabzavotchilik va 11 ta paxta-to'qimachilik kooperatsiyalari samarali faoliyat yuritmoqda.

Joriy yilda Prezidentimizning "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sifat va xavfsizlik ko'rsatkichlari xalqaro standartlarga muvofiqligini ta'minlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi PF-5995 son Farmoni qabul qilinib, 155 ta fermer xo'jaliklari va korxonalarga xalqaro Global G.A.P. standarti joriy etildi.

Qishloq xo'jaligi sohasini yanalda rivojlantirish boshqaruv tizimini takomillashtirish, ishlab chiqarishning samaradorligini oshirish bo'yicha yuqorida qayd etilgan farmon va qarorlarning ijrosini ta'minlashda amalga oshirilayotgan ishlar bilan bir qatorda ularning mantiqiy davomi bo'lgan qishloq xo'jaligi sohasi faoliyatini funksional baholash, uning natijalariga ko'ra agrar soha vazirlik va idoralar faoliyatining yangi vakolat va faoliyat yo'nalishlarini aniqlash maqsadida tashkiliy tuzilmasi va hududiy bo'linmalarining funksiyalari qayta ko'rib chiqilishini davrning o'zi taqozo etmoqda.

Bunda:

vertikal va gorizontal boshqaruv tizimini takomillashtirish;

davlat xizmatlarining rolini bosqichma-bosqich kamaytirish va xususiy sektorga berish;

kadrlar salohiyati kompetensiyasini oshirish bo'yicha kasbiy rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish nazarda tutiladi

Jumladan, Qishloq xo'jaligi vazirligining faoliyatini funksional baholash, uning natijalariga ko'ra vazirlik faoliyatining yangi vakolat va faoliyat yo'nalishlarini aniqlash maqsadida tashkiliy tuzilmasi va hududiy bo'linmalarining funksiyalari qayta ko'rib chiqilishi lozim.

Shu bilan birga qishloq xo'jaligi sohasi faoliyatini davlat tomonidan muvofiqlashtirish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha amalga oshirilgan tizimli tadbirlar qishloq xo'jaligi mahsuloti yetishtiruvchilarning iqtisodiy holati, moliyaviy barqarorligini ta'minlashga, oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlashga, agrar sektorning eksport salohiyatini oshirishga qolaversa sohada davlat aralashuvini kamaytirishga, fermer va dehqonlarimizni iqtisodiy samaradorligining oshishiga xizmat qilishi ta'minlanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlardan, suv resurslaridan samarali foydalanish va ekinlar holatini nazorat qilishning idoraviy va idoralararo axborot tizimlarini joriy etish, agrosanoat majmuidagi tashkilotlar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlarni, shu jumladan, davlat xizmatlarini to'liq elektron shaklga o'tkazish, qishloq xo'jaligi sohasida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish uchun davlat-xususiy sheriklik shartlari asosida maqsadli loyihalarni amalga oshirish kabi ustuvor yo'nalishlardan biridir;

Muallif tomonidan rivojlangan xorijiy davlatlar qishloq xo'jaligi boshqaruv tizimining funksional-innovatsion tuzilmalari hamda respublika agrosanoat majmuidagi vazirliklar va qo'mitalarning boshqaruv tizimi innovatsion-funksional tuzilmalarini, shuningdek, bugungi kunda qishloq xo'jaligi boshqaruv tizimida axborot-kommunikatsiya va raqamlashtirish texnologiyalarining jadal sur'atda joriy etilib borilishini o'rganish va tahlillar asosida boshqaruvning o'zaro bog'liqlik funksional sxemasi tavsiya etildi;

Qishloq xo'jaligi sohasi boshqaruv tuzilmasini agrosanoat majmuasi tizimidagi modernizatsiyalash tadbirlari va tuzilmaviy o'zgartirishlarni amalga oshirilishi natijasida boshqaruv tizimida ham tubdan o'zgarishlar ro'y bermoqda va bu jarayon izchil davom etishi davr talabi bo'lib qolmoqda. Mazkur islohotlarni hisobga olgan holda istiqbolda qishloq xo'jaligi sohasining vertikal respublika, viloyat va tuman darajasidagi boshqaruv tuzilmalariga tegishli o'zgartirishlar kiritish, boshqaruv tuzilmasining maqsadi, samaradorligi va ijrochilik funksiyalarini oshirib borish talab etiladi;

Qishloq xo'jaligida davlat boshqaruvi tuzilmasini isloh qilish va yanada rivojlantirishni nazarda tutuvchi boshqaruvning zamonaviy tizimlarini rivojlantirish masalalari dolzarb vazifalardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonuni. 2020-yil 7-aprel. www.lex.uz
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi «2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida»gi PF-60-son Farmoni.
3. Choriyev Q.A. Qishloq xo'jaligida innovatsiyalar joriy qilish tizimini shakllantirish va rag'batlantirish istiqbollari (uslubiy tavsiyalar). - Toshkent, 2014. - 10 b.;
4. Xushmatov N., Fayzullaeva T. Qishloq xo'jaligiga xizmat ko'rsatish tarmoqlari va fermer xo'jaliklarini rivojlantirish asoslari // Ekonomika i klass sobstvennikov. – Toshkent, 2004. - №1. – 46 b.
5. Agro.uz

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
